

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej sędzi Sądu Okręgowego w Rzeszowie M. D., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej 6 sierpnia 2024 r., na posiedzeniu bez udziału stron, wniosku obrońcy obwinionej adw. M. H. o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZO 70/24,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

nie uwzględnić wniosku o wyłączenie SSN Marka Motuka od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZO 70/24.

UZASADNIENIE

Pismem z 24 maja 2024 r. (które wpłynęło do IOZ SN 29 maja 2024 r.) obrońca obwinionej - adw. M. H., wniósł na podstawie art. 40 § pkt 1 k.p.k. ewentualnie na podstawie przepisów art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. o wyłączenie SSN Marka Motuka od rozpoznania wniosku obwinionej z 27 maja 2024 r. o wyłączenie SSN Tomasza Demendeckiego od rozpoznania sprawy o sygn. I ZO 70/24, dotyczącej wniosku o wyłączenie SSN Adama Rocha, SSN Pawła Księżaka, SSN Marka Dobrowolskiego oraz SSN Tomasza Demendeckiego od rozpoznania sprawy I ZB 37/24, z uwagi na zaistnienie okoliczności mogących wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego w sprawie.

Argumentacja wniosku dotyczyła zasadniczo okoliczności powołania SSN Marka Motuka na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

Wnioskodawca wskazał, że do rozpoznania wniosku zarejestrowanego w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt I ZO 70/24, został wylosowany sędzia Marek Motuk, który został powołany do Sądu Najwyższego w analogicznej procedurze co sędziowie Adam Roch, Paweł Księżak, Marek Dobrowolski oraz Tomasz Demendecki. W ocenie obrońcy obwinionej rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziów: Adama Rocha, Pawła Księżaka oraz Marka Dobrowolskiego od rozpoznania sprawy I ZB 36/24 przez sędziego Marka Motuka musiałoby zatem prowadzić do dokonywania przez sędziego Marka Motuka oceny wpływu procesu nominacyjnego tych sędziów oraz, pośrednio, sędziego Tomasza Demendeckiego do Sądu Najwyższego na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., przez co, pośrednio, dokonywałby oceny własnego statusu w tym zakresie, co, w przekonaniu obrońcy, sprowadza się zasadniczo do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, o której mowa w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

Wnioskodawca podkreślił, że wyłączenie sędziego Marka Motuka ze sprawy I ZO 70/24 jest również konieczne dla zachowania standardów z art. 6 ust. 1 EKPCz. Wskazał, że ETPCz w sprawach Reczkowicz, Advance- Pharma, Dolińska-Ficek i Ozimek przyjął, że zasiadanie w składzie Sądu Najwyższego sędziego powołanego w takiej procedurze w jakiej do Sądu Najwyższego powołano m.in. Marka Motuka oraz Adama Rocha, Pawła Księżaka i Marka Dobrowolskiego, prowadzi do tego, iż skład Sądu z udziałem takich Sędziów nie stanowi niezawisłego i bezstronnego Sądu ustanowionego ustawą. Standard wypracowany w tym zakresie w orzecznictwie ETPCz jest wiążący dla sądów krajowych, a zatem wyłączenie od rozpoznania każdej sprawy sędziego powołanego we wskazanej procedurze staje się obowiązkiem Sądu mającym na celu zapewnienie stronie standardów wynikających z art. 45 ust 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. Wnioskodawca stwierdził, że w judykaturze słusznie przyjmuje się również, że „Środek odwoławczy zawierający zarzuty dotyczące omawianego uchybienia w

procedurze powołania sędziego nie może być rozpoznany przez sąd, w skład którego wchodzi osoba powołana w takiej samej procedurze. Wniosek o wyłączenie ze składu sądu powszechnego osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., nie może być rozpoznawany przez sąd mający w swoim składzie takiego sędziego; w przeciwnym razie dojdzie do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*”.

Zdaniem wnioskodawcy, wniosek o wyłączenie sędziego, w którego treści podnosi się zarzuty dotyczące wadliwości procesu powołania do Sądu Najwyższego nie może być rozpoznany przez Sędziego, który został powołany do Sądu Najwyższego w identycznej procedurze. Powołując się na stanowisko przedstawiane w judykaturze, wnioskodawca wskazał, że osoby powołane na urząd Sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta RP na skutek wniosku „neo-KRS” nie spełniają minimalnego standardu bezstronności, a w konsekwencji, każdorazowo, orzeczenie wydane z ich udziałem obarczone jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Natomiast SSN Marek Motuk został powołany do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego 04.05.2020 r. a standard orzecniczy wypracowany w orzecznictwie TSUE i ETPCz poprzez regułę kolizyjną zawartą w art. 91 Konstytucji RP jest bezpośrednio aplikowany w porządku krajowym. Powyższe powoduje w ocenie wnioskodawcy konieczność uwzględnienia powyższego standardu w wykładni przyjaznej prawu unijnemu m.in. regulacji art. 41 k.p.k.

Postanowieniem wydany 28 maja 2024 r., w sprawie o sygn. akt I ZO 70/24, Sąd Najwyższy w składzie którego zasiadał SSN Marek Motuk, nie uwzględnił wniosku obrońcy obwinionej sędzi Sądu Okręgowego w Rzeszowie M. D. o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Adama Rocha, Pawła Księżaka i Marka Dobrowolskiego od udziału w sprawie o sygn. akt I ZB 36/24.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Marka Motuka nie jest zasadny.

Wątpliwości co do bezstronności sędziego SN Marka Motuka, wyznaczonego do składu orzekającego, w przedmiocie rozpoznania wniosku o

wylączenie SSN Adama Rocha, SSN Pawła Księżaka, SSN Marka Dobrowolskiego oraz SSN Tomasza Demendeckiego od rozpoznania sprawy I ZB 37/24, wnioskodawca upatrywał w okoliczności powołania SSN Marka Motuka na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3).

W tym miejscu należy przypomnieć, że ustawa stanowi, iż *„Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości”* – art. 29 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Natomiast art. 29 § 4 cytowanej ustawy stanowi, że: *„okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”*.

Wnioskodawca nie przywołał innej argumentacji, pozwalającej na jej ocenę przez Sąd w kontekście przepisu art. 41 § 1 k.p.k., który stanowi, że: „sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie”.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 stycznia 2022 r., sygn. P 10/19, orzekł:

1. Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w zakresie, w jakim za przesłankę mogącą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie uznaje jakąkolwiek okoliczność odnoszącą się do procedury powoływania tego sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa do pełnienia urzędu, jest niezgodny z: a) art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

2. Art. 31 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904) w związku z art. 49 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego w zakresie, w jakim za przesłankę wyłączenia sędziego z orzekania uznaje okoliczność, że obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym, na podstawie

którego rozpoczyna się proces nominacyjny sędziów, stanowi akt wymagający dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów (kontrasygnaty), a konsekwencją jego braku jest wątpliwość co do bezstronności sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze nominacyjnej rozpoczętej takim obwieszczeniem, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 144 ust. 2 oraz art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

3. Art. 1 w związku z art. 82 § 1 i art. 86, art. 87, art. 88 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w zakresie, w jakim stanowi normatywną podstawę rozstrzygania przez Sąd Najwyższy o statusie osoby powołanej do sprawowania urzędu na stanowisku sędziego, w tym sędziego Sądu Najwyższego, i wynikających z tego uprawnieniach takiego sędziego oraz związanej z tym statusem skuteczności czynności sądu dokonanej z udziałem tej osoby, jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 10, art. 144 ust. 3 pkt 17 i art. 183 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Wprawdzie wyrok Trybunału dotyczy art. 49 k.p.c., jednak pozwala stwierdzić, że przedstawiona w nim wykładnia prawa rozciąga się również na problem stosowania art. 41 § 1 k.p.k. ze względu na zbieżną podstawę oceny dopuszczalności wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek (*iudex suspectus*).

Wskazać również należy na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2020 r., sygn. akt P 13/19, w którym orzeczono, że:

Art. 49 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu podniesienia okoliczności wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, jest niezgodny z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oznacza to, że ustrój i postępowanie przed sądami należą do ustawodawcy – art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. W tym zakresie decyduje zatem ustawa i polskie prawo (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 10 marca 2022 r., K 7/21, z 11 grudnia 2023 r., Kp 1/23).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji.

[SOP]

[ms]